

कमलामाई नगरपालिकाका नगरप्रमुख उपेन्द्रकुमार पोखरेल ज्यूबाट आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को लागि कमलामाई नगरपालिकाले अवलम्बन्न गरिने नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रस्तुती :

कमलामाई नगरपालिकाका उपप्रमुख ज्यु,
उपस्थित नगरसभा सदस्यज्यू हरु,

यस गरिमामय सभामा नगरको समृद्धिको अठोट लिएर हामीले आगामी एक वर्षमा गरिने सबै गतिविधीहरूको मार्गदर्शनको रूपमा रहेको नगरको नीति तथा कार्यक्रम यहाँहरू समक्ष प्रस्तुत गर्नुभन्दा पहिले जनतालाई समृद्धि र अधिकारका लागि आफैले निर्णय गर्न सक्ने बनाउने लोकतान्त्रीक पद्धतिको वहाली गर्न आफ्नो अमुल्य जीवनलाई शहादत गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्न चाहन्छु । सामाजिक रुपान्तरण र अधिकार प्राप्तीका लागि देशमा धेरै आन्दोलन र विद्रोहहरू भएका छन् । यी भुमिकाहरू निर्वाह गर्दा घाइते, अङ्गभङ्ग र वेपत्ता हुनु भएकाहरू प्रति पनि आजको यस सभा मार्फत हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

लोकतन्त्रको संस्थागत विकासको धरातल स्थानीय सरकारको पाँच वर्षको पहिलो कार्यकाल समाप्ती भएसँगै नेपाल सरकारबाट समयमै दोस्रो पाँचवर्षे अवधीको लागि देशभर एकै समयमा स्थानीय तहको निर्वाचन अभूतपूर्व रूपमा सम्पन्न गरी हामी लगायत देशभरीका सबै स्थानीय सरकारहरूमा नयाँ जनप्रतिनिधीहरू जनताका वारेस बनेर जिम्मेवारी वहन गर्दै छौं । आज हामी दोश्रो पाँच वर्षे पदावधीको सुरुवातका दिनहरूमा नै नगरसभा जस्तो गरिमामयबैठकमा सहभागि हुँदै छौं । यो गर्वानुभूत हुने समय हो । यही अवसरमा नै म यस नगरसभाको तर्फबाट मतदानमा सहभागि हुनुहुने आम नेपाली जनताहरू, नेपाल सरकार, निर्वाचन आयोग र मातहतका निकायहरू लगायत अन्य सबै संघसंस्थाहरू प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

लोकतन्त्रको प्रथम पाँच वर्षका अवधीहरूमा धेरै सिकाईहरू थिए । यसैबेला जनताका चाहना र आवश्यकताहरू असीमित पनि थिए । जनताका चाहना र आवश्यकता भन्दा हामीसँग उपलब्ध साधन र स्रोत निकै कम थियो । यस्तो असमान अवस्थामा पनि आफ्नो पहिलो पाँच वर्षको अवधिमा उपलब्धी भएका सामाजिक, राजनीतिक, भौतिक प्रगतिका भारित सुचकहरूले नगरलाई मार्गदर्शन गर्ने काम गर्‍यो भन्ने प्रमाणित गर्दछ । यो नै हाम्रो आगामी पाँच वर्षे अवधिकोलागि मार्गदर्शन हुनेछ भन्नेमा ढुक्क छु ।

लोकतन्त्रको वहाली पछि देश संघीयतामा प्रवेश गर्‍यो । देशभित्रका स्थानीय तहका पुराना राजनितिक सिमानाहरू फेरिए सँगै स्थानीय सरकारको अवधारणा कार्यान्वयनमा आयो । निश्चय नै सरकार कुनै पनि स्थान विशेषको जनताले चुनेर पठाएका सर्वोच्च प्रतिनिधीमुलक निकाय हो । सरकारले नै आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका साधन र स्रोतको पहिचान गरी त्यसको समुचित संयोजन र व्यवस्थापन गर्दै जनताको उच्चतम हितर सन्तुष्टि प्रत्याभूत गर्नकोलागि सतत् प्रयास गर्दछ । त्यही प्रयासमा हामी पनि छौं र हाम्रो प्रयासको प्रभावकारितालाई अभिवृद्धि गर्न सरकारी, गैरसरकारी, निजी तथा व्यक्तिगत सहयोगको आवश्यकता पर्ने हुन्छ । आगामी पाँच वर्षे कार्यकालमा नगरको दिगो र समानुपातिक विकास, सहभागितामुलक र जिम्मेवारीपुर्ण सहयोग, पर्यावरण मैत्री र विपद् रहित नगर साथै समानता र सामाजिक

सुरक्षा प्रत्याभूत नागरिक जीवन प्राप्तीको लागि नगरलाई प्राप्त साधन र स्रोतको संयोजन गर्न निम्नलिखित क्षेत्रगत नीति तय गरेको छु ।

कमलामाई नगरपालिकाले तय गरेका तपशिलका नीतिहरु सामान्यतया राष्ट्रबाट जारी भएको आवधिक योजनाका लक्ष्यहरुमा योगदान पुग्न सक्ने, राष्ट्रिय तथा राष्ट्रले अनुमोदन गरेका साथै पक्ष राष्ट्र भएर गरेका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी सम्झौताहरुको सम्मान गर्ने, दिगो विकास लक्ष्यलाई योगदान पुग्ने र नगरको चौतर्फी विकासमासहयोग पुग्न सक्ने उद्देश्यमा परिलक्षित छ ।

१. आर्थिक विकास क्षेत्र सँग सम्बन्धित नीतिहरु :

क. कृषि

- नगरमा खेती गरिने जमिनको आकार घटदै गइरहेको अवस्थामा प्रति युनिट इकाई जमिनको उत्पादकत्व बढाइनेछ ।
- धानको विउको तयारीका लागि नगरक्षेत्रमा नै खास खास किसानहरुलाई “धान विउ उत्पादक” को रूपमा प्रवर्धन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा उत्पादन हुने तरकारीको बजार, उपभोग र सुरक्षा प्रत्याभूत गराइनेछ ।
- तरकारी खेतीको ब्यासायिक उत्पादन गर्न चाहने कृषक वा संगठित कृषकहरुलाई उनीहरुको ब्यासायिक योजनाको आधारमा आवश्यकता अनुसार जग्गा प्राप्ती र अन्य साना अत्यावश्यक यान्त्रीकरणमा सहयोग गराइनेछ ।
- कृषि वालीमा हुनसक्ने विभिन्न रैथाने वा वाह्य किराहरुको अप्रत्यासित आक्रमणलाई रोक्न पुर्व तयारीमारहन सम्बन्धित वडालाई सहयोग गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा उत्पादन हुने भुईकटहर, रुखकटहर, केरा, कागती, लिची आदी जस्ता फलफुलहरुको उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ५ कठ्ठा भन्दा माथिको आकारमा अर्गानिक तरकारी उत्पादन गर्न चाहने कृषकलाई ब्यावसायिक योजनाको आधारमा जग्गा प्राप्ती तथा यान्त्रिकरणमा सहयोग गरिनेछ ।
- समयमै प्राप्त हुन कठिन बन्दै गइरहेको रासायनिक मलको पुर्व सञ्चितकरणको लागि नगरका सहकारीहरुलाई अल्पकालिन कर्जाको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।
- सुकुम्बासी प्रमाणिकरण भैसकेका लागि जग्गा धनी पुर्जा वितरण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- नगरक्षेत्रका सम्भावित स्थानहरुलाई फसल उत्पादन पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास र प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा उत्पादन हुने अदुवाको बजार सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ब्यावसायिक कृषि अपनाएका किसानहरुको लागि प्लाष्टिक टनेल लाई नगरको अनुदानसँग आवद्ध गरिनेछ ।
- “नगर उपप्रमुखसँग कृषक भेटघाट” कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- “वाली एम्बुलेन्स” सञ्चालनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

ख. पशु विकास

- नगर क्षेत्रमा भइरहेको पशु जन्य उत्पादनहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- उन्नत जातका पशु र तिनीहरू सँग सम्बन्धित उत्पादन अभिवृद्धि गर्न किसानको व्यावसायिक योजना अनुसार लगानी गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रमा एउटा व्यवस्थित पशु वधशाला निर्माण गरिनेछ ।
- पशु विमा र पशु सुत्केरी खर्चलाई कायम गरिनेछ ।
- गोठ र खोर सुधार कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- भेटेरीनरी शिक्षा लिएका युवाहरूलाई न्यूनतम ३ (तीन) महिना स्वयंसेवा गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र माछा र अण्डाको उत्पादनलाई वढाउन आवश्यक कदम चालिनेछ ।

ग. उद्योगतथा वाणिज्य

- उद्योग र रोजगारी प्रवर्धन गर्न विगतमा वाणिज्य बैकसँग भएको सहूलियत कर्जालाई सहज र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- उद्योग व्यवसाय व्यापारको विकासमा जोड दिइनेछ ।
- डोका, डाला, नाङ्गलो, थकरी, मुढा, सिन्का जस्ता बाँसजन्य र टपरी लगायत ठेकी, आरी जस्ता परम्परागत काठका सामाग्रीहरू घरेलु उद्योगमा दर्तागरी उत्पादन गर्न चाहने उद्यमीहरूलाई सहूलियत ऋणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरपालिकाले प्रदान गर्ने आइरहेको विना धितो, विना ब्याज सहूलियत कर्जा लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- उद्योग र वाणिज्य क्षेत्रको विकास र प्रवर्धनमा सिन्धुली उद्योग वाणिज्य संघ लगायत अन्य लगानीकर्ता हरूसँग साभेदारी प्रवर्धन गर्ने । सार्वजनिक निजी साभेदारीलाई नगरको कुनै अत्यावश्यक क्षेत्रमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका व्यक्तिहरूको उद्यमशिलता प्रवर्धन गर्न उनीहरूको उद्यमशिलता पहिचान गरी आवश्यक तालिम तथा साना उद्यम सामाग्रीहरू उपलब्ध गराइनेछ ।
- ढाका कपडाको उत्पादनलाई अनुदान र लगानीमा जोडिनेछ ।
- भुईकटहरको जुसलाई टेट्राप्याकमा प्याकेजिङगर्न पहल गरिनेछ ।
- “उपप्रमुख उद्यमशिल कार्यक्रम” सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. पर्यटन

- कमलामाई नगरपालिका १३ स्थित सुनखानी क्षेत्रको पर्यटन प्रवर्धन गरिनेछ ।
- आड-सिन्धुलीगढी पैदल मार्गलाई यसै वर्ष सम्पन्न गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक ढनमना याक्सिसको पैदल मार्ग लाई पुनरनिर्माण र सञ्चालन गरिनेछ ।
- सिन्धुलीगढी दरवारमा पुरातात्विक वस्तुहरू स्थापित गर्ने र आय आर्जनको क्षेत्रमा उपयोग गरिनेछ ।

- कनपा १० दोभान क्षेत्रको आजाद स्मृति पार्कलाई थप आकर्षणका पुर्वाधार निर्माण गर्न पहल गरिने । चँदाहा खोलामा जलकृडाको लागि उपयुक्त पुर्वाधार निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- कमलामाई मन्दिरमा ब्यवस्थित पार्क निर्माण गरिनेछ । कमला र ग्वाङ्गखोला नदी संगममा जलकृडाको लागि उपयुक्त पुर्वाधार निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक सम्पदाहरु, पाटीपौवाहरु, आहालहरु, चौताराहरुको संरक्षण गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रका विविध जातीका मौलिक पहिचानहरुलाई संग्राहलयमा ब्यवस्थित गरिनेछ ।
- हुंग्रेभन्ज्याडमा स्थापित होम स्टेलाई पुर्णतया सञ्चालन गरिनेछ ।
- कमलामाई नगरपालिका ६ स्थित पार्कलाई सार्वजनिक उपयोगमा ल्याइनेछ ।
- कमलामाई उद्गमस्थललाई धार्मिक तथा मनोरञ्जन क्षेत्रमा विकास गर्न थप पहल गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका अन्य धार्मिक आस्थाका स्थलहरुको प्रवर्धन गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- कमलामाई नगरपालिका ६ जितपुरमा 'विजय पार्क' निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- परम्परागत वाद्यसामाग्रीहरु, तत्कालिन समयका दैनिकीमा प्रयोग हुने लोपोन्मुख सामानहरुको संरक्षण र प्रवर्धन गर्न पहल गरिनेछ ।
- कनपा ९ भिमानस्थित आजाद स्मृति पार्कलाई स्तरोन्नती गरिनेछ ।

ड. सहकारी

- नगरक्षेत्र भित्रका सहकारीहरुलाई सामाजिक उत्तरदायित्वका गतिविधीहरु सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रका सहकारी क्षेत्रको प्रवर्धन तथा दीगो विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कोपोमिस (COPOMIS) को उपादेयता र प्रभावकारिता थप अभिवृद्धिगरिनेछ । सम्पूर्ण सहकारीहरुलाई कोपोमिस (COPOMIS) प्रणालीमा जोडिनेछ ।
- कृषक र कृषि सहकारीहरुको प्रवर्धनका लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

च. नदीजन्य पदार्थ र खनिज

- नगरक्षेत्र भित्रका नदीहरुमा भएका नदीजन्य पदार्थहरुको उत्खनन् तथा निकासीलाई वातावरण मैत्री बनाइनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका स्लेट, चुनढुंगा जस्ता खनिजहरुको ब्यावशायीकरण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

छ. रोजगार प्रवर्धन तथा गरीवी न्यूनीकरण

- वैदेशिक रोजगारबाट नगरक्षेत्रमा आएका नागरिकहरुको सीप तथा कलाको ब्यावशायीकरण गर्न सहूलियत ऋण सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
- तत्कालिन समयका गरीवी निवारणका कार्यक्रमबाट सञ्चालित बचत कार्यक्रम मार्फत जम्मा भएको बचत रकम एकीन गरी त्यस्तो बचत रकमलाई आय आर्जन र जिविकोपार्जनमा लगाउन पहल गरिनेछ ।
- सामुहिकताको भावनाबाट अभिप्रेरित भएका युवाहरुको संगठित इकाईहरुलाई उनीहरुको ब्यावशायिक योजनाको आधारमा लगानी गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

ज. सुकुम्वासी तथा जग्गा व्यवस्थापन

- नगरक्षेत्र भित्रका अभिलेखिकरण गर्न बाँकी रहेका जमिनहरुको अभिलेखिकरण सम्पन्न गरिनेछ ।
- अभिलेखिकरण भई प्रमाणित भइसकेकाहरुलाई जग्गाधनी पुर्जा वितरण गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीतिहरु :

क. स्वास्थ्य सेवा

- विगतमा सञ्चालित विभिन्न स्वास्थ्य तथा पोषण अभियानहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा एउटा ट्रमा सेन्टर खोल्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान हुँदै आएको ९८ थरी निशुल्क औषधी उपलब्धतालाई सहज बनाइनेछ ।
- निशुल्क प्राप्त हुने औषधीहरुको उपलब्धतालाई थप प्रभावकारी बनाउने । वडास्तरसम्म पनि यस्ता औषधीहरुको उपलब्धता हुन सुनिश्चित गरिनेछ ।
- “नगरप्रमुख विपन्न स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम” अन्तरगत नगरक्षेत्रका अपाङ्गता परिचयपत्र भएका, असहाय विपन्न ज्याला मजदुरीगर्ने नागरिकहरुको स्वास्थ्य विमा गरिनेछ ।
- सिन्धुली अस्पताललाई व्यवस्थित गर्ने नीति लिईनेछ ।
- अत्यावश्यकस्वास्थ्य सिविरहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- खुल्ला ब्यायामशालाहरु थप प्रसार गरिने ।
- नगरक्षेत्रभित्रका नागरिकहरुको लागि जिल्ला अस्पतालको सेवामा सुलभ र सहज पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- प्रशुती अवस्थाका महिलाहरुको लागि अस्पताल आउने र फर्किन निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ब्लड बैंक स्थापनाको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- दैवी प्रकोपमा परेका र विपन्नहरुका लागि निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा रहेका दीर्घ रोगीहरुका लागि घरघरमा स्वास्थ्य कर्मीहरु पठाई निशुल्क चेक जाँचको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- HIV रोग नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रममा जोड दिईनेछ ।
- OCMCलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

ख. शिक्षा

- नगरक्षेत्रभित्र सञ्चालित औपचारिक अनौपचारिक शिक्षण तथा सिकाईलाई थप प्रभावकारी बनाउन स्वयंसेवी विज्ञहरुको समुह गठन गरी उक्त समुहलाई नगरक्षेत्रमा परिचालन गरिनेछ ।
- विभिन्न अपाङ्गता भएका केटाकेटीहरुको विद्यालय पहुँचलाई सहज र प्राप्य बनाइनेछ ।
- अनाथ तथा असहाय विद्यार्थीहरुको लागि छात्रवृत्तिको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रका शिक्षकहरुको बृत्तिविकासमा जोड दिइनेछ ।

- सामुदायिक तथा नीजी विद्यालय विच शिक्षण तथा सिकाई पद्धति विच सहकार्य गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्रका विद्यालयहरूको शिक्षण तथा सिकाई पद्धतिलाई थप गुणस्तर र प्राप्य बनाइनेछ ।
- 'एक विद्यालय एक अतिरिक्त विधा' मार्फत विद्यार्थीहरूको प्रतिभा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- जेहन्दार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति र प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूमा नैतिक आचरण र संस्कारको विकासका लागि प्रत्येक विद्यालयलाई अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूमा दिईदै आएको दिवा खाजाको रकममा थप गरिनेछ ।
- निवृत्त शिक्षक कर्मचारीहरूको उच्च सम्मान गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्र सञ्चालित माध्यमिक विद्यालयहरूमा छात्रावास निर्माण गर्न सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
- विद्यालय बस सेवालाई थप गर्न पहल गरिनेछ।
- वडामा रहेका विद्यालयहरूको समग्र व्यवस्थापनमा वडा समितीलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउन आवश्यक कानून तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई व्यवस्थित र उद्देश्यमुखी बनाइनेछ ।
- नगरक्षेत्रका प्रत्येक क्याम्पसलाई एक एक जना उपप्राध्यापक र कर्मचारीको व्यवस्थापन लागि सहयोग गरिनेछ ।
- उच्च शिक्षामा अनुसन्धानात्मक कार्यक्रमहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ग. सामाजिक आचरण, संस्कृतिको जगेर्ना र उत्तरदायित्व

- महिला र पुरुषको भुमिकालाई हरेक गतिविधीमा न्यायोचित, सम्मानित र स्वभाविक बनाउन नगरका हरेक गतिविधीहरूमा महिला र पुरुषको भुमिका संरचित गरिनेछ।
- नगरक्षेत्रभित्रका अन्तिम संस्कार गरिने क्षेत्रहरूलाई व्यवस्थित गरिदै लगिने । दाह संस्कारमा आवश्यक हुने दाउरालाई सहूलियत र सहज प्राप्त हुने बनाइनेछ ।
- सामाजिक कुसंस्कार र अमर्यादित आचरणहरूलाई अन्त्य गर्न सून्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- परम्परागत विधी, मान्यता र संस्कृतिको संरक्षण गर्न हरेक वडामा मासिकरूपमा 'बडाहरुसँगको सतसंग' अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रको कला र संस्कृतिलाई प्रचार, प्रसार र प्रवर्धन गरिनेछ । नगरक्षेत्रमा एक सांस्कृतिक केन्द्र स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा वन्ने सार्वजनिक पुर्वाधारहरूलाई अपांग एवं अशक्त मैत्री बनाउन पहल गरिनेछ ।
- कुनै पनि प्रकारको हिंसाउपर सून्य सहनशिलता अवलम्बन गरिनेछ । हिंसा पिडितहरूको लागि राहत र उद्धारको गतिविधीलाई छिटो, सुरक्षित र आत्मसम्मानयुक्त बनाइनेछ ।
- महिला शसक्तिकरणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा जेष्ठ नागरिक आश्रम स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।

- युवा मैत्री कार्यक्रमलाई नगरक्षेत्र भरी सञ्चालन गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकलाई सम्मानित जीवन निर्वाह गराउन सहयोग पुर्याउने पारिवारिक सदस्यलाई सम्मान गरिनेछ ।
- महिला सेफहाउस सञ्चालन तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।
- महिला लेखा माला कार्यक्रम गराईनेछ ।
- लक्षित वर्गको प्रवर्द्धन तथा संरक्षण कार्यक्रम गर्ने नीति लिईनेछ ।
- लागु औषध कारोवार र उपभोगलाई नियन्त्रण गर्न नगरक्षेत्रमा सचेतना र कानूनी शिक्षा कार्यक्रमको सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. खेलकुद

- मार्सल आर्ट, फुटबल, भलिबल र एथ्लेटिक्सलाई राष्ट्रियस्तरको स्पर्धामा पुर्याउन पहल गरिनेछ ।
- कालीमाटी रंगशालासम्म पुग्ने वाटो कालोपत्रे गर्न पहल गरिनेछ । कालीमाटी रंगशाला सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- मेअर कप फुटबलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- क.न.पा. ६ स्थित खेलकुद मैदानमा प्यारापिट बनाउन पहल गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय तथा नगरस्तरीय दिवसहरुमा विभिन्न खेलकुदहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय पदक प्राप्त गर्ने नगरक्षेत्रका खेलाडीहरुलाई सम्मान गरिनेछ ।
- उपप्रमुख कप भलिबल प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. भौतिक पूर्वाधार विकास

क. सडक, यातायात, खानेपानी, सिचाई र आवास

- सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । नगरक्षेत्रभित्रका उपयुक्त सडकहरुलाई कालोपत्रे गरिनेछ ।
- कमलामाई नगरपालिका स्थित वसपार्कलाई बहुतले बनाइनेछ ।
- निर्माण हुने, निर्माणाधिन र निर्माण सम्पन्न भैसकेको सडकमा वायो इन्जिनियरीड र पानीको निकास सुनिश्चित गरिनेछ ।
- सडक निर्माण पश्चात सडकको रेखदेख र सम्भारको लागि स्थानीय लाभग्राहीहरुलाई नै जिम्मेवार बनाउने नीति लिइनेछ ।
- रिडरोडको स्तरोन्नती कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- निर्माण सामग्रीको अनिवार्य गुणस्तर जाँच गरिने । गुणस्तर जाँच प्रविधीलाई थप विस्तार गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका आवश्यक स्थानहरुमा पक्की पुल, भोलुङ्गेपुल तथा कजवे निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्रका नागरिकहरुको खानेपानीसम्मको पहुँचलाई औसत १० मिनेटसम्म पुर्याइनेछ ।

- सिन्धुलीगढी र शिद्धबाबा मन्दिर क्षेत्रमा खानेपानी व्यवस्थापनको कार्यलाई यसै आगामी आर्थिक वर्षबाट सुरुवात गरिनेछ ।
- सम्भाव्यता हेरेर नगरक्षेत्र भित्रका पानीको तह निकै तल भएका क्षेत्रमा इनार खन्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा सोलार बत्ती व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिने । नगरका ३ क्षेत्रमा मास्ट लाइट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रको आवासलाई व्यवस्थित गर्न निर्माणमा एकरूपता कायम गरिनेछ ।
- विपी राजमार्गका विभिन्न स्थानमा साना पुर्वाधार विकासका परियोजना माग गर्न जाइका नेपालसँग समन्वय गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका परम्परागत एवं प्रणालीगत सिचाई मर्मत, नयाँ निर्माण र क्षमता वढाइनेछ ।

ख. सञ्चार

- नगरक्षेत्रभित्रका सेवा केन्द्र तथा विध्यालयहरुमा द्रुत गतिको सञ्चार नेटवर्क गरिनेछ ।
- सिसिटिभीको कभरेजलाई बढाइनेछ ।
- सिन्धुलीगढी र भिमान बजारमा सार्वजनिक इन्टरनेट सेवा बुथ सञ्चालन गरिनेछ ।
- मोवाइल फोन तथा इन्टरनेट कभरेज नपुगेका स्थानहरुमा टावर निर्माण तथा सिग्नल पुर्याउन पहल गरिनेछ ।
- पत्रकार तथा पत्रकारिताको संस्थागत एवं पेशागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- नगरवासीहरुलाई सवैखाले सुचनामा पहुँच एवं हक सुनिश्चित गर्न सुचनाको हक राष्ट्रिय महासंघसँग सहकार्य गरिनेछ ।

४. वन वातावरण र विपद व्यवस्थापन

क. वन व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापन

- कमलामाई नगरक्षेत्र भित्रका रैथाने वनको संरक्षण कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- वनको प्राकृतिक विकासमा अवरोध नआउने किसिमले चरिचरण, सडक निर्माण र उँढेलोको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रका ठुला नदी किनाराहरुमा नदी नियन्त्रणलाई समेत सहयोग पुग्ने गरी वातावरण मैत्री करिडर निर्माण गरिनेछ ।
- अनाधिकृत किसिम र परिमाणमा हुने वनक्षेत्र तथा वनस्पतिको दोहनलाई निरुत्साहन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रको वातावरणमा प्रमुख भूमिका नदी, बजार क्षेत्र र उद्योग क्षेत्रको संम्बेदनशिलतामा कडा नियमन कार्य अवलम्बन गरिनेछ ।

ख. वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापन

- प्लाष्टिकको किनमेल भोलाको प्रयोगलाई निरुत्साहन गर्न उद्योग वाणिज्य संघ र नागरिक समाजसँग समन्वय र सहकार्य कायम गरिनेछ ।
- नगरका ५ स्थानहरुलाई प्लाष्टिक सुन्य बजार बनाउन पहल गरिनेछ ।

- नगरक्षेत्रका माध्यमिक विद्यालयहरुमा संगठित एन्को क्लवको क्षमता विकास गरिनेछ । उत्कृष्ट एन्को क्लवहरुलाई पुरष्कृत गरिनेछ ।
- नदी नियन्त्रण कार्यमा वायो इन्जिनियरिङ र नदीवहाव क्षेत्रमा हुर्कने वनस्पतीहरुको संरक्षण गरिनेछ ।
- फोहोरबाट कम्पोष्टिङ र बायोग्याँस निकाल्ने कार्यको लागि उपयुक्त क्षेत्र तथा निकायहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।
- वारुण यन्त्र र गार्वेज भेकलको थप उपलब्धताका लागि पहल गरिनेछ ।
- अर्लिवार्निङ र नदी सिर र पुछार सञ्चार कार्यलाई ब्यवस्थित गरिनेछ ।
- उद्धार कार्यको लागि आवश्यक उपकरण र तालिमको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- बजार क्षेत्रको लागि मिनी ब्रुमरको उपलब्धताको लागि पहल गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण पार्कहरुलाई संरक्षण र सम्भार गरिनेछ ।
- चुरेक्षेत्र र नगरका अन्यक्षेत्रबाट वहने नदीहरुको दिगो संरक्षणको लागि प्रयास गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र अन्य ल्याण्डफिल साइट स्थापना गर्न आवश्यक सर्वेक्षण र वातावरणीय असरको अध्ययन गरिनेछ ।
- प्रकृतीक स्रोत साधनको दिगो विकास, संरक्षण एवम न्यायोचीत उपयोगको नीति लिइनेछ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह, विनियोजन विधयेक तथा कर शुल्क ब्यवस्थापनको लागी ऐन नियम, निर्देशिका, कार्यविधी निर्माण तथा अवलम्बन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरकार्यपालिकाले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्य र साखागत जिम्मेवारी र कर्मचारीहरुको दिगो ब्यवस्थापनको लागि यसै वर्ष O & Mसर्वेक्षण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाउन एक कार्यदल गठन गरिनेछ ।
- नगरका वडा कार्यालय भवनहरु निर्माण कार्यको थालनीगरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालाई ब्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेही, उत्तरदायी बनाउन सेवाको प्रकृति अनुसार माहाशाखा, शाखा , उपशाखा तयगरी सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरुको ब्यावशायिकता र क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- अन्तर्राष्ट्रिय नगरहरूसँग भएको भगिनी सम्बन्धलाई नगरपालिकाको समृद्धिका लागि उपयोग गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्र काम गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरु र नीजी निकायहरु सँग ब्यावसायिक सम्बन्ध कायम गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्रका ऐलानी एवं अब्यवस्थित जग्गाको अभिलेखिकरण गरी उपयोगमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
- नागरिक सैनिक सम्बन्धलाई नगरको हितमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।

- न्यायिक समितिको व्यावशायिकता लाई विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- सवैखाले नागरिकहरुलाई न्यायिक समितीमा पहुँचको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा आउने सेवाग्राहीहरुको सहजताको लागि सेवाग्राहीको सेवाको लागि कर्मचारीहरु सहितको हेल्पडेस्क ब्यवस्थापन गरिनेछ ।
- प्रविधी मैत्री सेवा अवलम्बन गर्न पहल गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रको विविध गतिविधीहरुलाई सञ्चार माध्यम मार्फत देशविदेशमा प्रसार गरिनेछ ।

६. वित्तीय ब्यवस्थापन

- नगरको कर प्रणाली र शुल्कलाई आम नागरिकले स्विकार गर्न सक्ने गरी निर्धारण गरिने र करलाई प्रभावकारी क्षेत्रमा उपयोग गरिनेछ ।
- नगरमा विविध करका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी ती क्षेत्रहरुलाई करको दायरामा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
- कर शिक्षालाई हरेक नागरिकको बुझाई र आत्मसातको तहसम्म पुर्याईनेछ ।
- नगरपालिकाको आय र ब्ययलाई मासिक रुपमा नगरपालिकाको वेभ साइटमा राखिनेछ ।
- बेरुजु र पेशकीको आयतनलाई न्यूनीकरण गर्दै आगामी वर्षहरुमा वित्तिय अनुशासन एवं आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई हदैसम्म अवलम्बन गरिनेछ ।

सम्मानित नगरसभामा उपस्थित नगरसभा सदस्यज्यूहरु, कमलामाई नगरपालिका विगतका लामो समयदेखि पहिचान र अस्तित्वको संघर्षमा लड्दै लोकतन्त्रका वर्षदेखि विकास र समृद्धि अनुभूती गर्न लागेको हो भन्ने कुरामा दुईमत छैन । दुईवटा राष्ट्रिय राजमार्गहरु गुज्रेको, तराईका ठुला बजारक्षेत्रसँग नजिक रहेको, राजधानी शहरसँग पनि छोटो दुरीमा रहेको जस्ता विभिन्न अवसरहरुले सुसज्जित कमलामाई नगरपालिकाको थप विकास र समृद्धिका लागि तपाईं हामी सवैको ऐक्यवद्धता र उर्जा आवश्यक रहन्छ । निश्चार्थ विकास प्राथमिकता र नगरबासिको आवश्यकता सम्बोधन गर्न प्रभावकारी र प्राप्य नगर विकास नीति आवश्यक पर्दछ । त्यसैले मैले सम्मानित सभामा यो नीति तथा कार्यक्रम पेश गरेकोछु । सम्मानित सभाबाट पारित हुनको लागि यहाँहरुसँग हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

अन्तमा नगरको विकासका लागि मार्गदर्शनको रुपमा रहेको यो नीती तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने नगर उपप्रमुख ज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरु, कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु, नगरसभा सदस्यज्यू हरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू लगायत नगरकार्यपालिका कार्यालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरु लाई हार्दिक धन्यवाद ब्यक्त गर्दछु ।

उपेन्द्रकुमार पोखरेल

नगरप्रमुख

१० आषाढ, २०७९